

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо деяких питань забезпечення суддів», внесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Третьяковою Г.М., Швецем С.Ф. та іншими
(реєстр. № 5882 від 07 вересня 2021 року, доопрацьований)

перше читання

Міністерство юстиції України **не підтримує** проєкт Закону «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо деяких питань забезпечення суддів» (далі – проєкт Закону) з огляду на таке.

1. Пунктом 1 розділу I проєкту Закону пропонується частину третю статті 135 Закону України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 1402-VIII) викласти у новій редакції, положеннями якої визначити базовий розмір посадового окладу судді у сталому гривневому еквіваленті.

Щодо вказаного положення необхідно зауважити, що суддівська винагорода є гарантією незалежності судді та невід’ємною складовою його статусу.

Обов’язок держави щодо забезпечення фінансування та належних умов для функціонування судів і діяльності суддів, закріплений у статті 130 Конституції України, є однією з конституційних гарантій незалежності суддів.

Відповідно до статті 135 Закону № 1402-VIII для суддів також встановлюються регіональні коефіцієнти та доплати до посадового окладу, виходячи з розміру базового посадовою окладу судді.

Щодо дотримання цих гарантій Конституційний Суд України сформулював низку юридичних позицій у своїх рішеннях від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, від 03 червня 2013 року № 3-рп/2013, від 04 грудня 2018 року № 11-р/2018 та від 11 березня 2020 року № 4-р/2020.

У своєму Рішенні від 11 березня 2020 року № 4-р/2020 Конституційний Суд України послідовно вказував: однією з конституційних гарантій незалежності суддів є особливий порядок фінансування судів; встановлена система гарантій незалежності суддів не є їхнім особистим привілеєм; конституційний статус судді передбачає достатнє матеріальне забезпечення судді; гарантії незалежності суддів є невід’ємним елементом їх статусу, поширюються на всіх суддів України та є необхідною умовою здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом; суддівська винагорода є гарантією незалежності судді та невід’ємною складовою його статусу; зменшення органом законодавчої влади розміру посадового окладу судді призводить до зменшення розміру суддівської винагороди, що, у свою чергу, є посяганням на гарантію незалежності судді у виді матеріального забезпечення та передумовою впливу як на суддю, так і на судову владу в цілому (перше речення абзацу третього пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 24 червня 1999 року № 6-рп/99, перше речення абзацу шостого підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини Рішення від 03 червня 2013 року № 3-рп/2013, друге речення абзацу шостого підпункту 3.2, абзаци двадцять сьомий, тридцять третій, тридцять четвертий підпункту 3.3 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 04 грудня 2018 року № 11-р/2018).

Відповідно до пункту 62 Висновку Консультативної ради європейських судів для Комітету Міністрів Ради Європи щодо стандартів незалежності судової влади та незмінюваності суддів від 01 січня 2001 року № 1 (2001) у цілому важливо (особливо стосовно нових демократичних країн) передбачити спеціальні юридичні приписи щодо

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 86462/11.3.1/11-21 від 28.09.2021

Підписувач Малюська Денис Леонтійович

Сертифікат 3ED5083160DBC59B04000000CA590500E36E2900

Дійсний з 16.09.2021 15:03:08 по 16.09.2022 15:03:08



убезпечення суддів від зменшення винагороди суддів, а також щодо гарантування збільшення оплати праці суддів відповідно до зростання вартості життя.

Гарантії незалежності суддів зумовлені конституційно визначеною виключною функцією судів здійснювати правосуддя (частина перша статті 124 Основного Закону України).

Наведені положення Конституції України, юридичні позиції Конституційного Суду України дають підстави стверджувати, що законодавець не може свавільно встановлювати або змінювати розмір винагороди судді, використовуючи свої повноваження як інструмент впливу на судову владу.

Отже, належне фінансове забезпечення судів і суддів є невід'ємною складовою як незалежності окремого судді, так і незалежності усієї судової влади.

Також необхідно зауважити, що з кожним роком прожитковий мінімум для працездатних осіб зростає, а отже, його розмір який встановлюється на 1 січня календарного року, що застосовується для обчислення базового розміру посадового окладу судді збільшується.

Згідно з приписами частини сьомої статті 48 Закону № 1402-VIII при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу визначених Конституцією України та законом гарантій незалежності судді.

З урахуванням вищевикладеного слід зазначити, що запропоновані проектом Закону положення щодо визначення базового розміру посадового окладу судді у сталому гривневому еквіваленті не узгоджуються з гарантіями незалежності суддів та не можуть бути підтримані.

2. Пунктом 2 розділу I проекту Закону пропонується пункт 24 розділу XII Закону № 1402-VIII викласти в новій редакції та передбачити, що індексація базового розміру посадового окладу судді, встановленого цим Законом, проводиться щороку 01 березня, починаючи з 01 березня 2025 року.

Слід зазначити, що із запропонованого положення не вбачається порядок здійснення такої індексації.

Водночас правові, економічні та організаційні основи підтримання купівельної спроможності населення України в умовах зростання цін з метою дотримання встановлених Конституцією України гарантій щодо забезпечення достатнього життєвого рівня населення України визначає Закон України від 03 липня 1991 року № 1282-XII «Про індексацію грошових доходів населення» (далі – Закон № 1282-XII).

Згідно з частиною першою статті 2 Закону № 1282-XII індексації підлягають грошові доходи громадян, одержані ними в гривнях на території України і які не мають разового характеру, зокрема, оплата праці (грошове забезпечення).

Статтею 4 Закону № 1282-XII визначені підстави для проведення індексації.

Так, відповідно до вказаної статті Закону № 1282-XII індексація грошових доходів населення проводиться в разі, коли величина індексу споживчих цін перевищила поріг індексації, який устанавлюється в розмірі 103 відсотка.

Обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення провадиться наростаючим підсумком, починаючи з місяця введення в дію цього Закону.

Для проведення подальшої індексації грошових доходів населення обчислення індексу споживчих цін починається за місяцем, у якому індекс споживчих цін перевищив поріг індексації, зазначений у частині першій цієї статті.

Підвищення грошових доходів населення у зв'язку з індексацією здійснюється з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому опубліковано індекс споживчих цін.

У разі якщо грошові доходи населення підвищено з урахуванням прогнозного рівня інфляції випереджаючим шляхом, при визначенні обсягу підвищення грошових доходів у

зв'язку із індексацією враховується рівень такого підвищення у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

У зв'язку з цим пункт 2 розділу I проекту Закону потребує перегляду.

Проект Закону в комітетах та на пленарних засіданнях Верховної Ради України супроводжуватиме заступник Міністра юстиції України відповідно до розподілу функціональних повноважень.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА